

BEDŘICH SMETANA

(1824–1884)

DVĚ VDOVY

Komická opera o dvou jednáních

První jednání

Za krásného rána přichází venkovský lid zvát svou paní statkářku Karolinu na slavnost dožínek. Ovdovělá, energická Karolina tráví léto na svém statku ve společnosti sestřenice Anežky, rovněž vdovy. Sebevědomá Karolina velebí svou nezávislost a samostatnou péči o vzorné hospodářství. Zádumčivá Anežka má sklony k rezignaci a na rozdíl od Karoliny soudí, že jako vdova je povinna žít nadále v ústraní. Hajný Mumlal si stěžuje na pytláka, který mu v lese stále plaší zvěř. Naštěstí střílet neumí a nic netrefí. Anežka zpozorní, tuší totiž, kdo by oním „nešíkou“ mohl být... Karolinu hajného lamentace velice baví, proto Mumlalovi poručí, aby neznámého střelce – prý jde o mladého muže po městsku oblečeného – šetrně zatkl a předvedl. Stane se tak k velké radosti pana Ladislava Podhajského, který na vycházkách do lesa doufá, že potká již dávno tajně zbožňovanou Anežku. Proto se nechá ochotně Mumlalem „zatknout“.

Při Ladislavově vstupu bystré Karolině neujdou Anežčiny rozpaky. Tuší mezi sestřenicí a „pytlákem“ zajímavé spojitosti. Bez váhání se rozhodne tajemství odhalit, zvláště když Ladislav objasňuje své bloudění lesem přirovnáním k lovcí, který touží po ztělesněném přeludu rusalky. Anežka, dojatá baladickým vyprávěním, odhodlaně zachovává chladnou tvář. Karolina Ladislava vyzve, aby zasedl na lavici obžalovaných a začne s výslechem. Ladislav poctivě vyjeví svou totožnost. Poté je „odsouzen“, aby strávil půlden na zdejšímu statku. Mumlal je nespokojen, jak se s hříšníkem vlídně zachází. Ještě k tomu ho dopálí snoubenci Lidunka a Toník ve společnosti, zvědavé na přítomnost neznámého pána. Konečně se všichni svorně shodují, že: „Láska, božský věru dar!“

Druhé jednání

Ladislav zpívá o jaru, lásce a poezii života. Obě ženy mu neviděny pozorně naslouchají. Karolina naznačuje sestřenici, že jedna z nich je šťastným středem pozornosti jejich hosta. Anežka své skutečné city tlumí, proto nemíní přiznat, že by tento zájem mohl patřit jí. Karolina to tuší, chce však Anežku pozlobit a zároveň vyvolat její žárlivost. Proto sestřenici namluví, že se sama pokusí získat Ladislavovu lásku, a hned je – „Rozhodnuto, uzavřeno, zamítnuto, postoupeno...“ Anežka si odpírá právo být znovu šťastná po manželově smrti, ale Ladislava nepřeje ani Karolině. Ironicky jí připomíná, že ještě nedávno vychvalovala svou samostatnost a nestála o žádnou vládu nad sebou! Anežka o samotě pročítá lístek s milostnou básní od Ladislava. Když je Ladislavem při čtení překvapena, stačí dopis uschovat. Kritický rozhovor ukončí s tím, že jen čeká na odchod nezvaného hosta ze statku. Ladislav Anežčin chlad naruší sdělením, že ji dávno

miluje, ale byla provdána, neměl naději, jen vzpomínky si uchoval. Anežka, pohnuta jeho lyrickým projevem, se odvolává na věrnost zesnulému manželovi. Její odmítnutí nutí Ladislava znovu k ústupu, s nabídnutým přátelstvím se nemůže spokojit. Odcházejícího hosta Karolina odvádí k dožínkovým tancům. Anežka je ponechána neveselým úvahám a pochybnostem o vlastní oběti.

Mumlal referuje Anežce, jak se Karolina s Ladislavem veselí na dožínkách – dokonce se s ním při „zákolanské“ políbila! Takže vzorem všech vdov již zůstává jen Anežka. Mumlalova povídkovost je jí ale náhle k smíchu i k zlosti...

Karolina zatím pozve Ladislava k hostině. On pozvání přijímá. Svěřuje se hostitelce, že ho do jejích krásných lesů přivedla láska k Anežce; je spíše člověkem, navyklým na život ve městě, přestože vlastní statek na Šumavě. Karolina na oko předstírá uraženou samolibost a Ladislav ji na kolenou prosí o prominutí svého vpádu do soukromí obou dam. V té chvíli Anežka, hnána žárlivostí, v plesovém oděvu nečekaně vstoupí, spatří Ladislava u nohou sestřenice a domnívá se, že ji žádá o ruku. Nedorozumění nutno rychle napravit. Zaskočená Anežka nyní musí Karolině vysvětlit, proč dosud skrývala své city k Ladislavovi.

Zbývá jen šťastným snoubencům vystrojit zasnuby. Děje se tak přes nelichotivé Mumlalovy soudy o všech vdovách na světě.

Marta Trnková